

НАЛЕЖНА АПТЕЧНА ПРАКТИКА ЯК ОСНОВА ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Овакімян О.С., Ситник А.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ovakimian.nfau@gmail.com

Сучасна фармація покликана виконувати найважливішу соціальну функцію – збереження та поліпшення здоров'я населення внаслідок надання висококваліфікованої фармацевтичної допомоги. Ця функція може бути успішно реалізована в межах належної аптечної практики.

Мета дослідження полягає в аналізі належної аптечної практики та представленні результатів оцінки надання фармацевтичної допомоги як її основи. При проведенні дослідження було використано оглядовий метод, метод системного аналізу, емпіричні методи.

Всесвітня організація охорони здоров'я і Міжнародна фармацевтична федерація дуже багато зробила для визначення ролі і функцій фармацевта, а також розробки основних принципів для реалізації належної аптечної практики як основи фармацевтичної допомоги. Ще у 2006 році опубліковано керівництво «Розвиток фармацевтичної практики. Фокус на лікуванні пацієнтів», яке визначило нову парадигму фармацевтичної допомоги. У 2007 році оновлено Настанову належної аптечної практики з урахуванням сучасних досягнень фармацевтичної практики. У 2011 р. оновлено Положення належної аптечної практики та прийнято Настанову «Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг».

Подальший розвиток концепції належної аптечної практики визначається додатковими послугами з боку аптек. До переліку таких послуг, перш за все, відносять: фармацевтичні, медичні та споживчі.

Фармацевтичні послуги супроводжують надання фармацевтичної допомоги населенню при відпуску лікарських засобів за призначенням лікаря, а також у порядку самодопомоги та самопрофілактики, при забезпеченні населення фармацевтичною інформацією, необхідною для правильного застосування товарів аптечного асортименту. Медичні послуги (консультаційні) реалізуються як проведення днів медичних працівників, експрес-тестування, масаж, контроль за станом здоров'я, надання долікарської допомоги. Споживчі послуги спрямовані на підвищення рівня обслуговування населення та на стимулювання збуту. Такі послуги сприяють підтримці прихильності відвідувачів до певної аптеки і формуванню їх лояльності.

Поряд із тим, сьогодні відчувається зміна традиційної ролі фармацевта як особи, яка реалізує товари аптечного асортименту. Так, наприклад, здійснюючи фармацевтичну допомогу в аптеці відвідувачам із дерматокосметичними захворюваннями при відпуску безрецептурних препаратів та лікувальної косметики, фармацевт бере на себе відповідальність за діагностику симптомів захворювання; індивідуальний підхід до призначення ліків (з урахуванням статі, віку, взаємодії з іншими ліками тощо); ефективність та безпеку лікарської та профілактичної терапії; оптимальний фармакоекономічний вибір безрецептурного пре-

парату чи лікувальної косметики та взагалі за кінцевий результат лікарської чи профілактичної терапії.

За результатами проведеного нами дослідження «Оцінка якості надання фармацевтичної допомоги в аптеках м. Суми» (жовтень 2021 р., кількість опитаних – 133 особи) встановлено, що більшість відвідувачів аптек, з одного боку, не усвідомлюють потреби у професійній допомозі, а з іншого, вважають, що надання фармацевтичної допомоги – це завдання фармацевта.

Важливими особистісними якостями фармацевтів, які викликають у споживача довіру, є вміння розмовляти і розуміти проблему, культура обслуговування, ввічливість та уважність.

Більше половини учасників опитування звернули увагу на важливість зовнішнього оформлення, інтер'єру та місця розташування аптеки, зручність викладки лікарських засобів та лікувальної косметики, кваліфікацію і культуру фармацевта, асортиментну і цінову політику аптеки, а також наявність додаткових послуг.

Таки, наприклад, за даними самооцінки відвідувачів – вони не часто потребують консультації фармацевта щодо вибору лікарського засобу чи лікувальної косметики для профілактики та лікування дерматокосметичних захворювань, і зрідка звертаються за допомогою до фармацевта

Але, поряд із цим, більшість з учасників опитування вважають, що саме фармацевт повинен ініціювати консультування відвідувачів та надавати допомогу щодо вибору ефективного засобу. Більшість із числа відвідувачів аптек очікують фармацевтичну допомогу (тобто, на питання «Чи очікуєте Ви фармацевтичну допомогу щодо вибору ліків чи лікувальної косметики для вирішення проблеми зі шкірою?» – «так» відповіли 79% респондентів і лише 21% розраховує на себе).

У цілому, учасники опитування задоволені рівнем фармацевтичної допомоги, яку отримали від фармацевтів під час відвідування аптеки. Практично всі, з тих, хто отримав фармацевтичну допомогу під час вибору засобу для лікування та профілактики дерматокосметичних захворювань, задоволені її рівнем (оцінили на 4,5 балів з п'яти можливих).

Дійсно, світова професійна спільнота досить давно визначила, що фармацевт має критично важливе значення у системі охорони здоров'я. Він є не лише головним консультантом кінцевого споживача, а найчастіше знаходиться на «передовій» надання медичної та фармацевтичної допомоги. Сьогодні роль фармацевта давно вийшла за рамки простого відпуску лікарських засобів та поширюється на надання фармацевтичної допомоги, проведення діагностичних процедур, пропагування здорового способу життя тощо.

Таким чином, враховуючи, що належна практика стає основою фармацевтичної допомоги в сучасних умовах розвитку суспільства саме остання набуває спеціального (фармацевтичного), ринково-економічного та соціального змісту.